

Η ΠΡΩΤΗ ΚΡΗΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ Ο ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Ο Λέων του Άγιου Μάρκου γκρεμίζεται. — Ο Δουξ Μαρτίνος Γραδενίγος πρόεδρος της Κρητικής Δημοκρατίας. — Ένας όμας δέν την δέχεται και δημιουργεί αίματηρό δράμα. — Πώς ένας φιλόδοξος στρατηγός ήδελνος να γείνη... δικτάτωρ της Κρήτης. — Τά όργια του Ιωάννου Καλλέργη. — Η ώραία παπαδόπουλα Άρδενίτσα και ή μείρα της. — Τό ανάθεμα του παπά. — Ένας φριχτός θάνατος, κ.λ.π.

Από τη μακριά και αίματηρή ιστορία της Κρήτης παίρνομε μία τραγική σελίδα, άγνωστη στους πολλούς. Άνάγεται στην εποχή των άγωνιών της μεγαλονήσου εναντίον της Ένετικής δεσποτείας.

Κατά τόν ΙΑ' αιώνα ο Κρητικός λαός επεκύρωσε τό ψήφισμα της ανεξαρτησίας του, πού άρχισε έτσι :

«Είς τό όνομα του Θεού και Σωτήρος ήμών 'Ιησού Χριστού. «Ετε Κυριού 1362, μηνί 'Ιανουαρίω, ήμέρα Πέμπτη... Τό Άνώτερον Συμβούλιον, συνελθόν έν τη πόλει ταύτη του Χάνδακος έψηφισε και έδέσπισε τά έξής :

Α' Η νήσος Κρήτη μετά πασών των πόλεων φρουριών και έξαρτημάτων αυτής κηρύττεται από της σημεριν πολιτεία αυτοκρατίας, άδέσποτος, ανεξάρτητος, υπό την οπτην προστασίαν του άγιου και θαματοουργού Τίτου, άποστόλου και πάτριως της νήσου ταύτης κ.λ.π.»

Τό ψήφισμα ύπογράφεται από τόν -Μαρτίνον Γραδενίγον, έλευθού Δούκα των Κρητών· και από τους δέκα Συμβούλους. Η έγκαθίδουση της Κρητικής Δημοκρατίας έγινε με λαμπρά τελετή, και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Μαρτίνος Γραδενίγος, γέρος, άσπρομάλλης, 75 έτών, έντιμος πατριώτης έξεφώνησε έναν ύπεροχο λόγο.

Την άλλη μέρα, έορτή του άγ. Ιωάννου, οι κάτοικοι του Χάνδακος και των προστασιών όρσίωθηκαν πίστην και ύποταγήν στην Πολιτεία. Τότε συνέβη τό πρώτο δραματικό έπεισόδιο : «Ένας από τους εύπατριδας, ο Ένετόφρον· Γάβριος Μουάτης μπήκε μέσα στην αίθουσα του Κυβερνητικού Μεγάρου, είδε τ' γ άδελφό του παρακάθεται στο Άνώτατο Συμβούλιο κ' άρχισε νά έξυβρίζη αυτόν και όλους. Στο τέλος είπε : -Ζήτη ή Γαλινοτάτη Ένετική Δημοκρατία !...» Ο Πρόεδρος γιά νά τόν σώσει, είπε : «Ο δυστυχής είνε τρελλός, βγάλε τον έξω». Άλλά και έξω ο Μουάτης επανάλαβε τά ίδια. Στην αγορά βρίζκει τόν ειζοσαστή γυίο του, ώραίο παλληκάρι, και συνεχίζουν μαζί της βροσιές εναντίον της νεαρής Δημοκρατίας. Γίνεταί αναβρασμός, και οι δύο Ένετόφρονες πέφτουν οζοτομόνοι με πολλές μαχαιριές...

Η Κρητική Δημοκρατία είχε βαφει με τό πρώτο αίμα. Η Ένετική Κυβέρνησις, αφού ματαίωσε έπροσπάθησε νά καταπνίξη την Επανástαισι, κατέδωσε τόν Πρόεδρο Μαρτίνο Γραδενίγο και τους δέκα συμβούλους σέ θάνατο, ός προδότας. Ο κίνδυνος όμως της Κρητικής Έλευθερίας ήταν άλλος : Ο έπιρρύλιος πσαρογιός. Η άχαλίνωτη φιλοδοξία ενός στρατηγού, του Ιωάννου Καλλέργη, ο όποιος γρήγορα έγινε ο άρχηγος της αντίπολιτείας. Θρασύτατος, τολμηρότατος, ρήτορας όρετά καλός, διαρκώς εξεμεταλλεύετο τους άγώνες του ύπέρ της Κρήτης και τη φήμη πού είχε αποκτήσει στο λαό. Ο Καλλέργης είχε καταντήσει σαστός μελετάς του Συμβουλίου. Ήτανε φανερό πεία, ότι ο φιλόδοξος στρατηγός επήγαινε γιά δικτάτωρ της Κρήτης. Τό Άνώτατο Συμβούλιο, σέ μία μυστική συνεδρίασι, αποφασίζει νά τόν στείλη σέ μία μακρινή επαρχία της νήσου, όπου διάφορα άταξίες χωρικών, και μερικόν εύγενών ραδιουργίες έθαναν τάχα άπαράτητη την παρουσία του. Ο Καλλέργης παίγνει τέσσερες λόχους στρατού και πηγαίνει εκεί πού τόν έστειλαν. Από τη στιγμή εκείνη γίνεται τυράννος της υπαίθρου χώρας. Κάθε σταθμός του μετεβάλλετο σέ θεατοβίαις, σφαγής και άρπαγής. Σπαιθί και κρεμάλια, με την παραμικρή πρόφασι. Ο ιστορικός γράφει : «Το ύπεροχό προσάτου της νήσου ή Είζων επί κεφαλής του στρατεύματος αυτού, επροξένει τόν τούμον, τόν όποιον εμπνέει λοιμός έπιτροβίαών». Κατέσφαξε τόν Αντρέα Κορνάρο, πρόγονο του ποιητού τού Έρωτοκόριτου» και τό παλάτι του άρχοντος τούτου παραδίδει στους στρατιώτες του νά τό λαφυραγωγήσουν, έξωντώνει δόλοκληρη την οικογένεια του Γχομάνου, τους Πασσαναλιγκούς, τους Βαλιέρους και πολλούς άλλους εύγενείς της Κρήτης ός έξηφρότος της Κρητικής Δημοκρατίας. Στην επαρχία των Χανίων ο άμύρορος στρατηγός μαθαίνει ότι ένας ιερέας οφειλόδοξος ήταν πλούσιος και είχε κόρη την ώραίοτερη κοπέλλα του τόπου, Άρδενίτσα τ' όνομά της. Η Άρδενίτσα, δεκατέντε χρονών και μοναχοκόρη, ήταν άρβαρνιασμένη πρό μηνών με τόν πρωτότογο γυίο ενός εύγενούς τόν

έβγαινε από την εκκλησία με τη μητέρα της, δύο μπράβοι όρμουδ έξεσφαινα από ένα φράχτη, άρπάζουον την κοπέλλα, της βουλάνουον τό στόμα και την ζουβαλουδν στη σκηνή του προκομένου στρατηγού των λαϊκών έλευθεριών. Η φωνές της μητέρας της άποσπουν από την εκκλησία έντρομο τόν πατέρα, ο όποιος μόλις είχε τελώσει την άπόλυσι. «-Τι τρέχει παπαδιά έορτή; έορτή; Γιατί ξεφρονίζεις έτσι;» «- Μας επήρανε την Άρδενίτσα μας !...» Ο παπάς έκατάλαβε άμέσως ότι και τούτο ήταν έργο του Καλλέργη. Ντυμένος λοιπόν όπως ήταν με τά ισρά άμιαρα ο ιερέας άπέσως, δυστυχής όπως ο άρχηγος Χούσης, κατευθίνετα στη σκηνή του στρατηγού κλαιόντας. Οι φρουροί θέλουν νά τού έμποδίσουν την είσοδο, άλλ' ο Κρητικός παπάς τους σπρώχνει και χύνεταί μέσα. Γονατίζει και θηνώντας με άπελπίσια, λέει :

«Αγέντη, λυπήσου με, πρός Θεού ! Έλεος σέ μένα, έλεος στην ταλαίπωρη γυναίκα μου ! Ίδού σταυρώνω τά χέρια μου ένόπιόν σου ! Άν έφταισα σέ τίποτε, αγέντη, συχώρεσέ με σάν χειστιανός και δός μου τη θυγατέρα μου !...»

Η μηχανοραφίες σου, προδοτή παπά, ανεκαλύφθησαν, άπαντή ο καλλέργης. Σώπα λοιμωτά ο ιερέας άπέσως, νά μην πληρώσης με τό κεφάλι σου τις άμαρτίες σου. Η ζωή σου κρέμεται από μία κλωστή άράχνης !

Βογγώντας χάμω στη γή, ο ιερέας λέει : Τήν κεφαλή μου θέλεις; Πάρτην, Έξοχώτατε. Λάβε την ιδιοχειώς, λάβε σ' ο ίδιος τη ζωή του ιερέως και του πατρός πού τόν καταδικάζεις σέ ντροπή ανεπανόρθωτη και ανεξαιγοραστή !...

Άλλ' ούτε οι θρηνοί του πατέρα, ούτε της κόρης και της μητέρας της πού έφταισε σέ λίγο κατόρθωσαν νά μαλαξουν την καρδιά του σκληρού στρατηγού. Έτροξαν επί τοιούτου και άλλοι συγγενείς άλλα ματαίως. Ο Καλλέργης διάταξε ν' άπομακρύνουν από ζει τους ένοχλητικούς, δέν έτόλμανε όμως νά κατοποίηση τους έπιεινοντας συγγενείς, άλλά γιά νά δώση τέλος στην ένόχλησι, ήθέλησε νά φύγη γιά λίγο από τη σκηνή του. Πηδά λοιπόν σ' άλόγο του, άλλ' ο σπιθαρός παπάς όρμα, άρπάζει τό χαλινάρι και γοναίζει :

«Στάσου, θρηό άνθρώποισσο, στάσου ! Ο τύραννος, φοβισμένος, βάζει τό χέρι του στο σπαιθί, άλλ' ο παπάς άπορμύου, κατεχόμενος από τη φλόγα της πατρικής λαχράς, με τά μάτια άστρατοβολούντα επαναλαμμένα :

«-Στάσου, τέρας όμοιάτο !... Άφού ούτε φόβος Θεού, ούτε νόμος άνθρώπων, ούτε θρηγος γονέων μπόρεσαν νά μαλαξουν την ψυχή σου' αφού και τού σπιτιού μου την άτιμωσία ζητάς, και τη ζωή μου άρνεσαι νά δεχθής, λάβε λοιπόν από αυτό τό στόμα πατρός, ιερέως, πολιτού πού τόν άτιμάζεις, λάβε τό μισθό της άνομίας σου !

Και πάλι όρμους με τόν Όμιρικό ιερέα του Απολλώνους, ο ιερέας αυτός του Χριστού, έσρήσων ψηλά τά χέρια του, με τά όποια πρό όλίγου είχε κεντήσει τό Άχραντα Μυστήρια κ' επόνασε δυνατά και είπε :

«Τό ζώμα επί της κεφαλής σου και του γένους σου, παράνομε ! Άνάθεμα στο δούκα Γραδενίγο πού σ' έστειλε εδώ ! Άνάθεμα στην Κρητική Δημοκρατία πού διώρισε προεδρο της τό Γραδενίγο ! Άνάθεμα, άνόθεμα, τρισανόθεμα σέ όποιον Ρωμηό έπινοήση στο μέλλον ή ίδιόση Ρωμαϊκή Δημοκρατία !

Ο Καλλέργης στενοχωρημένος, ζένετης τ' άλόγο του, τό όποιον κατεπάτησε τη δυστυχιομένη παπαδιά πού ήταν γονατισμένη στο γήμα. Και ο άισχρός στρατηγός έγινε άφαντος. Επήγαμε νά βοηθην Άρδενίτσα, πού οι στρατιώτες του είχαν μεταφέρει σέ κάποιον άπομωρο σπιτι, επίτηδες έπιεταγμένο. Εκεί έμεινε δεκατέντε μέρες μαζί της. Υστερα, έλεινθη και άποδακρυθη την παρέδωσε σ' ζέκινον τόν άντίηλο, πού τήν είχε άποσχεθεί. Και κείνος ο άφιλόδοτος ήν έστεφανώθη, άν και η Άρδενίτσα έκλαιγε κ' έλεγε ότι θ' αυτοκτονούρη...

Υστερ' από λίγον καιτό ο παπάς πέθανε από τη λύπη του και ή κατοπαντημένη Άρδενίτσα μαρζώωσε.

Τό σβλιο τούτο έπεισόδιο της περιουσίας του Καλλέργη, διεδόθη στις διάφορες επαρχίες και κατετάραξε όλους τους φίλους και. Πολλοί ορωσούν γιατί ο στρατηγός της Δημοκρατίας κατοικει τά καταδικάζει τους όρθοδόξους Κρητικούς, ένθ βγήκε γιά νά ξεκαθαρίση τη νήσο από τους χειροπαιμένους έξηφρούς και νά σερφονήσει τους Λατινούς ; Αυστυχώς δέ οι στρατιώται και οι μπράβοι του εμυδούντο τόν άρχηγό τους, και τά όργια απλώθησαν σέ όλη την υπαίθρο Κρήτη. Τότε πεία

Την Κυριακή, ένθ ή Άρδενίτσα

